

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Fundamenta sententiæ affirmantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

objecto potest in hac vita necessitari quoad exercitium: ergo sicuti voluntas potest suspendere suum actum circa determinatum objectum: ita poterit suspendere omnem actum circa quodlibet objectum.

Respond. Imprimis nego consequentiam; quia proceditur à sensu distributivo ad collectivum. Secundò, dist. antec. à nullo objecto determinate sumpto potest quoad exercitium necessitari, concedo. A nullo objecto indeterminatè & vagè sumpto, quasi voluntati sit liberum, ut in exercitio suæ libertatis omnium objectorum collectionem deserat, sic nego. Hoc enim tam est impossibile; quam impossibile est voluntati ferri extra suum objectum.

13. Objicies tertio. Posset DEUS denegare voluntati concursum ad ullum actum: ergo in eo casu voluntas pure omitteret actum oppositum.

Respond. In illo casu puram omissionem non fore voluntariam & privativam, sed mere naturalem & negativam.

14. Objicies quarto. Posset DEUS facere præceptum semper exercendi aliquem actum: sed huius præcepti transgressio non foret alia, quam pura omisso libera. Ergo posset dari pura omisso libera.

Respond. Quòd cum DEUS non possit nisi bonos actus præcipere, violatio illius præcepti non foret per puram omissionem; sed vel per actum malum, vel omissionem actui non bono conjunctam.

15. Objicies quinto. Si non daretur pura omisso libera, præcepta affirmativa non sufficienter distinguerentur à negativis, cum utrumque præceptum foret de actu positivo.

Respond. negando sequelam. Quia distinctio inter præcepta negativa & affirmativa non ex hoc sumitur, quòd negativa præcipiant puram negationem, cessationem, & suspensionem ab omni actu, sed quòd per se & directè præcipiant omissionem actus determinati (quemadmodum & affirmativa præcipiunt actum determinatum) eo modo, quo voluntariè causari & poni potest: quæ cum liberè & voluntariè sine aliquo actu vagè & indeterminatè sumpto causari non possit, mirum non est, si præcepta negativa indirectè & per accidens, nempe non ex conditione objecti sed subjecti aliquem actum, non determinatè, sed vagè sumptum, seu causam vel occasionem ipsius omissionis præcipiant.

16. Objicies sexto. Ad hoc, ut voluntas non agat, cum potest & debet agere, nullus actus requiritur: sed voluntarium indirectum in hoc consistit, quòd voluntas non agat, cum posset & deberet agere: ergò voluntarium indirectum non requirit aliquem actum.

Respond. voluntarium indirectum in hoc consistere, quòd voluntas cum posset & deberet agere, liberè non agat: atqui liberè non agere, absque interventu alicujus actus, ipsam non posse, abundè ostensum est.

§. IV.

Fundamenta sententiæ affirmantis.

17. CONCLUSIO. Probabilius est, dari posse puram omissionem liberam sine omni voluntatis

actu casualiter, vel occasionaliter conjuncto cum illa.

Fundamentum ex auctoritate D. Th. est primò, hic q. 6. a. 3. in arg. sed contra ita arguentis: *Illud cuius domini sumus, dicitur esse voluntarium, sed nos domini sumus ejus, quòd est agere & non agere, velle & non velle: ergò sicut agere & velle est voluntarium, ita & non agere & non velle.* Et in c. *Quia igitur voluntas volendo & agendo potest impedire hoc, quòd est non velle & non agere, imputatur ei, quasi ab ipsa existens, & sic voluntarium potest esse absque actu: quandoque quidem absque actu exteriori cum actu interiori, sicut cum vult non agere: aliquando autem & absque actu interiori, sicut cum non vult.*

Et ad primum dicit voluntarium esse à voluntate indirectè, sicut à non agente, Et infra.

Similia habet q. 2. de malo a. 1. ad 2. & 4. præsertim verò in 2. sent. d. 35. q. 1. a. 3. ubi sic habet: *Quidam autem dicunt, quòd in peccato omissionis semper oportet aliquem actum esse, per quem aliquis retardatur ab impletionè præcepti, vel mandati, seu interiorè voluntatis, ut cum aliquis vult præcepto non obedire, vel exteriorè, ut cum aliquis facit aliquem actum per quem ab expletione præcepti impeditur: & ponitur exemplum de illo, qui nimis vigilat, & non potest surgere hora debita, sed ista opinio non videtur necessitatem habere; cum enim voluntas libera sit, nec ad aliquid faciendum vel non faciendum determinetur, potest prætermittere aliquid, nihil de opposito cogitando, nec de aliquo, quòd sit impedimentum ejus.* Denique in 2. ad Annibald. dist. 35. q. un. a. 2. ad 2. *Omissio, inquit, non de necessitate voluntaria dicitur propter voluntatis actum, sed propter hoc quòd in potestate voluntatis consistit.*

A ratione fundamentum est primò Illud potest esse exercitium, quòd libertas pro suo extremo immediatè respicit: sed libertas contradictionis pro suo extremo immediato respicit puram omissionem: ergò. Min. probatur: sicut libertas contrarietatis immediatè respicit opposita contrariè, sic libertas contradictionis immediatè respicit opposita contradictoriè: sed opposita contradictoriè sunt actus & ejus negatio, hoc est agere & non agere; ubi non agere tanquam actui contradictoriè oppositum est pura omisso, ergò libertas contradictionis puram omissionem actus immediatè respicit.

Secundò. De ratione libertatis est, ut proposito quocunque objecto sub indifferentia possit voluntas circa illud actum elicere, vel omittere: ergò proposito v. g. objecto & præcepto dilectionis DEI potest circa illud suum actum suspendere & intermittere.

Neque dicas: quamvis circa hoc determinatum objectum possit actum suspendere, necessarium tamen esse, ut circa aliud objectum aliquem actum exerceat, ad hoc ut ista omisso fiat saltem indirectè voluntaria. Nam contra est: quòd non sit major ratio de uno, quàm de altero objecto: unde si voluntas potest suspendere suum actum circa objectum dilectionis DEI, non est ratio, cur non possit etiam suspendere circa aliud objectum. Contra est etiam clara auctoritas S. D. in 2. ad Annibald. d. 35. q. un. a. 2. ad

ad 3 dicentis: *Omissio non de necessitate voluntaria dicitur propter voluntatis actum, sed propter hoc, quod in potestate voluntatis consistit.*

Confirmatur. Est quod voluntas simul occupetur in alio actu, quando omittit actum præceptum v. g. dilectionis vel contritionis, tamen fieri potest, ut ille actus sit plane disparatus, & nullam habeat impossibilitatem cum actu præcepto, quo casu merè concomitanter, materialiter, & per accidens se habet ad omissionem, ita enim adest, ac si abesset: g. in casu quo sacerdos videns aliquos submergi, negligit ipsos absolvere, in casu quo solemnis minister sacramenti cogitans se esse in statu peccati mortalis, negligit elicere contritionem, ibi neque aspectus submerisionis, neque administratio sacramenti est causa, vel occasio omissionis, cum utraque sit compossibilis cum actu opposito, ergo saltem in tali casu omissio illa voluntaria & peccaminosa egreditur è solâ libertate voluntatis absque aliquo actu; ratione cujus dici possit voluntaria, ac proinde est pura omissio. Quæ enim per accidens adfunt, ita adfunt, ac si non adessent: sed uterque actus in ordine ad omissionem se habet per accidens: ergo ita se habent, quasi abessent: nec proinde puram omissionem impediunt.

20. Tertiò. Ad hoc ut voluntas non operetur, cum possit operari, nullus actus requiritur: sed voluntarium indirectum, ut est omissio libera peccaminosa, consistit in hoc, quod voluntas non operetur, cum potest & debet operari: ergo voluntarium indirectum, ut est omissio libera, haberi potest sine actu.

Confirmatur primò. Ad voluntarium interpretativum & morale sufficit, aliquid reduci in voluntatem tanquam causam suo modo moraliter concurrentem: ut constat in ignorantia vincibili: sed pura omissio aliquando reducit in voluntatem tanquam causam, ergo pura omissio potest esse interpretativè voluntaria: Min. probatur. Illud reducit in voluntatem tanquam causam moralem, quod ab ipsa dependet tanquam domina, sed pura omissio ita ab ipsa dependet: quia voluntas æquè est domina sui non agere & non velle, quam sui agere & velle: sicuti in gubernatorem tanquam causam reducit cessatio gubernationis, quia in ipsius potestate non minus est cessare à gubernando, quam gubernare navim.

Confirmatur secundò. Volitio interpretativa nihil aliud est, quam ipsa voluntas ita se habens circa aliquid ac si vellet illud, sive quod voluntas sit in eâ dispositione, ut prudenter possimus interpretari, voluntatem hoc velle: sed ita contingit, cum voluntas habens plenam advertentiam actus præcepti est negligens in operando, quamvis nullum alium actum adhibeat: ut patet in gubernatione navis primùm adductâ in exemplum. Sicut enim rectè dicimus, gubernatorem velle omittere gubernationem navis, vel nolle gubernare navim: sic etiam in aliis omissionibus rectè dicitur aliquem voluisse sacrum, brevium &c. omittere.

§. V.

Solvuntur objectiones.

21. **O**bjicies primò. Si daretur pura omissio libera & voluntaria, tunc etiam daretur pura

omissio bona & meritoria, vel certè indifferentis in individuo: consequens non videtur consentaneum doctrinæ S. D. & repugnat doctrinæ à nobis inferiùs docendæ, uti nunc supponitur. Ergò. Sequela probatur. Pura omissio actus præcepti potest esse mala, quia potest esse interpretativè voluntaria; ergo etiam pura omissio actus prohibiti poterit esse bona & meritoria, quia poterit esse interpretativè voluntaria: si enim sufficit ad voluntarium interpretativum in omissione actus præcepti æquivalentia puræ omissionis cum voluntate omittendi, æquæ sufficet in omissione actus prohibiti, v. g. furandi, æquivalentia omissionis cum voluntate omittendi furum, quæ est bona moraliter.

Si dicas: idè deesse bonitatem moralem, quia bonitas & honestas ex objecto non reinditur in exercitium voluntatis nisi directè amatur; tunc saltem sequeretur altera pars de membrum sequelæ maj. nam per se talis omissio non est bona, defectu bonitatis objectivæ directè impotentis voluntatem. Sed neque est mala; quia per omissionem furci impletur præceptum non furandi, neque ipsa repugnat regulis rationis: ergo est indifferentis.

Resp. Nego utramque sequelam: & ad primam prob. Respond. disparitatem esse: quod nolum tanquam aliquid defectuosum ex se idoneum sit terminare voluntarium tam directum quam indirectum, idè quæ etiam venenum sine malitiæ refundat in puram omissionem indirectè voluntariam: ut inquit S. D. 1. 2. q. 71. a. 5. ad 1. *Peccatum potest contingere, sive aliquis sciat, quod non debet, sive non faciendo quod debet: ut qui bonum honestum ex natura boni instantim communicat voluntati suam bonitatem, in quantum directè amatur.*

Ad alterius sequelæ probationem quamvis aliqui concedant sequelam, existimantes solum positivum libertatis exercitium non posse esse indifferentis, quia tantum ex suppositione, quod voluntas operari velit, tenetur operari ex fine naturæ rationali quâ tali consentaneo, qui non admittit puram indifferentiam.

Meliùs tamen cum Godoy q. 71. tr. 1. d. 21. §. 8. sequela negatur, & dicitur, omnem puram omissionem esse vitiosam, quia omne exercitium voluntatis, ipsi quâ rationali proprium est subiectum regulis naturæ rationalis quâ talis: atque istæ non minus prohibent otiosam omissionem, quam commissionem, cumque exercitium pure negativum voluntatis sit otiosum, ut potè non ordinatum in bonum finem, hoc ipso etiam est vitiosum.

Neque refert, quod per omissionem furci v. g. impletur præceptum negativum non furandi, sicut enim istud præceptum negativum potest impleri etiam per omissionem furci elicitem ex pravâ intentione, & tamen non idè fit moraliter bona: sic etiam per puram omissionem ex nullo fine formaliter procedentem præceptum furandi impletur, potest esse vitiosa, eò quod voluntas in libero suo exercitio, quod ipsi quatenus naturæ rationali competit, omittit opponere debiti finis honesti circumstantiam, de qua plura inferiùs.

Neque